

Matěj Rajmont, *Smrtelnost v díle J. R. R. Tolkiena*

posudek vedoucího bakalářské práce

Ústředním tématem práce Matěje Rajmonta je (lidská) smrtelnost v díle J. R. R. Tolkiena. Předně musím ocenit autorovo důkladné prostudování tohoto tématu. Neomezil se jen na samotnou „trilogii“ (Hobit, Pán prstenů, Silmarillion), nýbrž využil i další Tolkienovy texty (především beletrii a esejistiku obsaženou ve svazku Morgothův prsten). Dále získal solidní znalostí relevantní odborné literatury (Lisa Courtas, Vincent Ferré, Pavel Hošek...) a rovněž přečetl některé důležité teoretické texty (především teologické), na které tolkienovští badatelé odkazují (sv. Augustinus, Hans Urs von Balthasar...). Za zmínku stojí i autorova obeznámenost s biografickým kontextem zvoleného tématu.

Spolu s tím oceňuji, jaký smysl dává autor své otázce – zabývá se nikoli jen povahou (či smyslem) lidské smrtelnosti (a elfské nesmrtnosti) v Tolkienových fantastických fikcích, ale rovněž Tolkienovým rozuměním problematice lidské smrtelnosti (a nesmrtnosti) jako takové. V posledku se tedy ptá po Tolkienově rozumění lidskému bytí (viz str. 34). Správně při tom věnuje hlavní pozornost snad nejdůležitějšímu textu, který britský spisovatel tomuto tématu věnoval, totiž dialogu „Athrabeth Finrod ah Andreth“, a dále pátému dodatku třetí knihy Pána prstenů, příběhu Aragorna a Arwen. S autorovým hlavním závěrem přitom souhlasím – ano, Tolkienovo dílo je „skrz naskrz náboženské“ (křesťanské, katolické), i když v něm „nenajdeme žádný přímý důkaz o [...] nanebevzetí či ztracení“ (str. 51) a nevyskytuje se v něm žádný křesťan. Rovněž souhlasím s myšlenkou, že elfové ve své odlišnosti (nesmrtnost, dokonalý soulad mezi duší a tělem) slouží u Tolkiena k lepšímu pochopení zvláštnosti lidství.

K tolkienovským elfům si však dovoluji položit doplňující otázku. Nelze dokonalý soulad duše s tělem v jeho provázanosti s materiálním světem, který je charakterizuje, chápat i jako svého druhu slabinu? Nemůže jejich „světскost“ (spjatost s Ardou) oslabit jejich schopnost transcendence? Což nutně nemusí být chápáno eschatologicky – obecně z toho může plynout neschopnost vzdát se nějaké „danosti“. Jako příklady je možné zmínit vztah Fëanorových synů k Silmarillům, který vedl elfy k otřesným zločinům; váhání lórienského lesního elfa opustit Středozemi a vydat se do zemí neumírajících (přirozené vlasti elfů); nebo v jiném smyslu vztah elfského knížete Aegnora k lidské dívce Andreth (zde je možné se ptát, jestli není důvodem jeho odchodu od ní neschopnost nechat zestárnout ženu, do které se

zamiloval, a v tomto smyslu ji ztratit). Otázka přitom není myšlena polemicky, jde mi o případné další směřování autorova úsilí o vyjasnění Tolkienova díla.

Počet formulačních neobratností, vybočení z větné vazby a překlepů je v opravené verzi výrazně menší než v textu, který autor původně odevzdal (i když na chybu lze narazit již v první větě úvodu, str. 6). Práci jako celek přesto považuji za zdařilou a doporučuji ji k obhajobě; navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

Mgr. Richard Zika, Ph.D.